

DE STEMVORK

JUNI 1956

Orgaan voor en van de
SPREKERS VAN HET
HUMANISTISCH VERBOND

REDACTIE:

C. H. SCHONK, Bouwerstr. 14, DEVENTER
Telefoon 5331

ADMINISTRATIE:

Bleyenburgerstraat 1, UTRECHT
Telefoon 10163

SPREKERSCONFERENTIE OP 17 JUNI TE UTRECHT

De uitnodiging tot bijwoning van de sprekersconferentie hebt U reeds per circulaire ontvangen. Wij vragen U in onze "Stemvork" nog met klem, indien enigszins mogelijk aanwezig te zijn.

Het programma is aantrekkelijk, om zijn inhoud en om zijn vorm. Het wijkt iets af van de in de circulaire gegeven opzet. Het wordt namelijk ten dele theorie en ten dele praktijk. Na de voordracht van Van Praag zal de praktijk van het spreken in een zogenaamd rollenspel worden beoefend. Een bezinningsbijeenkomst met een echte voorzitter die opent en sluit en met een echte spreker, die een korte toespraak houdt, zal door enkelen onzer, die daartoe aangezocht zijn, worden "gespeeld". De "voorzitter" zal ook de discussie, die na de toespraak wordt gehouden, leiden.

De deelnemers aan de sprekersconferentie zijn tijdens dit "spel" critische luisteraars. Na afloop gaan we gezamenlijk de gespeelde bezinningsbijeenkomst op zijn merites en zijn tekorten beoordelen en aldus de praktijk toetsen aan de in de voordracht gegeven theorie.

De gespeelde scène zal op een bandrecorder worden opgenomen, zodat te bespreken gedeelten nog eens kunnen worden teruggedraaid. Voor onze sprekersconferentie wordt het een belangwekkend experiment!

We herhalen hier nog eens het programma en de feitelijke gegevens:

De conferentie wordt gehouden op zondag 17 juni 1956
in Restaurant Cambridge.

Vredenburg 4, Utrecht(dicht bij het station)

Aanvang 10.30 uur. Sluiting 15.30 uur.

Men wordt verzocht brood mee te brengen.

Reiskosten worden ter conferentie vergoed.

Programma:

1. Voordracht Dr.J.P. van Praag
over Spreken als Kunst en Kunde.
2. Discussie over de voordracht.
3. Rollenspel: een bezinningsbijeenkomst.
4. Discussie over de gespeelde bijeenkomst.

-0-0-0-

"Een gezellige babbelaar wordt onuitstaanbaar als hij probeert een "gezellig praatje" te houden over oorlog en atoombommen, maar iemand die een indrukwekkende rede probeert te houden over het verzorgen van kamerplanten is even belachelijk en bovendien vermoeiend."

(Jan Goderie in Het Vrije Volk
2-6-'56).

CONTRIBUTIE, DE FINANCIËLE BASIS VAN ONS WERK.

U zult U wellicht afvragen: "Wat heeft een spreker nu te maken met de nieuwe contributie-regeling van het Verbond?"

Toch kan het voorkomen, dat men U hierover vragen stelt en dan is het prettig, dat U ook over dit onderdeel goed gedocumenteerd bent.

Bij het vaststellen van de regeling bestond op het congres van 21/22 april j.l. eenstemmigheid over de volgende punten:

1. De lopende uitgaven moeten gedekt worden door de normale contributie-ontvangsten, opdat de begroting sluitend is.
2. De uitgaven kunnen geen vermindering ondergaan, zonder het werk van het Verbond wezenlijk aan te tasten.
3. Op grond van de bovenstaande punten is een verhoging van de contributie-ontvangsten noodzakelijk.

In grote meerderheid werd door het congres de volgende regeling aangevaard:

1. De leden betalen een contributie overeenkomstig hun inkomen, met dien verstande, dat echtparen hetzelfde betalen als alleenstaande personen.
2. De leden stellen hun contributie vast volgens onderstaande schaal:

Inkomen:

Minimum-contributie:

<u>per week</u>		<u>per maand</u>		<u>per jaar</u>		<u>per week</u>		<u>per maand</u>		<u>per jaar</u>
t/m	f. 80.--		f. 340.--		f. 4.000.--	f. 0.20		f. 0.85		f. 10.--
"	" 100.--		" 425.--		" 5.000.--	" 0.30		" 1.25		" 15.--
"	" 120.--		" 510.--		" 6.000.--	" 0.40		" 1.70		" 20.--
"	" 160.--		" 680.--		" 8.000.--	" 0.60		" 2.55		" 30.--
"	" 200.--		" 850.--		" 10.000.--	" 0.80		" 3.40		" 40.--
boven	" 200.--		" 850.--		" 10.000.--	" 1.--		" 4.25		" 50.--

3. In afwijking van het bepaalde in lid 2 bedraagt de minimum-contributie voor gepensioneerden of daarmee gelijk te stellen personen met een inkomen beneden f.40.-- per week, f.170.-- per maand of f. 2.000.-- per jaar:

f.0.06 per week, f. 0.25 per maand of f.3.-- per jaar.

4. Bovendien kan het gemeenschapsbestuur in bijzondere gevallen de contributie bepalen op tenminste f.0.12 per week, f.0.50 per maand of f.6.-- per jaar.

Uit de toelichting door de penningmeester bleek, dat met "inkomen" het fiscaal inkomen wordt bedoeld.

Voor de nieuw in te schrijven leden gaat deze regeling terstond in. Voor degenen die vóór het congres reeds lid waren, wordt de regeling pas bindend op 1 januari 1958.

De gemeenschapsbesturen hebben dus ruim $1\frac{1}{2}$ jaar tijd om hun leden geleidelijk te doen aanpassen aan de nieuwe contributie.

F.v.d. Berkhof
Administrateur.

WAT BEDOELEN WE MET ONS SPREKEN

IN HET VERBOND ? III

Bij ons zoeken naar wat we eigenlijk bedoelen met ons spreken in het Verbond, vonden we in onze vorige artikelen, in analogie met de sprekersconferentie van het vorig jaar waar we deze stof bespraken, een tweetal begrippen, die een deel van onze bedoelingen weergeven, n.l. kennis bijbrengen, en inzicht geven. Bij het "kennis bijbrengen" ging het om die kennis, die bouwstenen kan leveren voor de levensvisie, bij het "inzicht geven" ging het er om de toehoorders te helpen uit die bouwstenen een levensvisie op te bouwen. Ook met de nadere beschouwingen, rondom deze begrippen gegeven, is ons onderwerp echter niet uitgeput en zijn de bedoelingen van ons spreken in het Verbond nog allerm minst volledig weergegeven. Die bedoelingen reiken verder en gaan naar groter diepten.

BEWUST MAKEN.

Bij het "kennis bijbrengen" en "inzicht geven" tracht de spreker van zijn kennis en van zijn inzicht aan de toehoorders over te dragen. Hij deelt van zijn geestelijk bezit aan de anderen mee. De spreker is de gever, de hoorder de ontvanger. Er is echter nog een geheel andere relatie tussen spreker en hoorder, n.l. die waarin de spreker de toehoorder bewust maakt van zichzelf en zijn eigen bezit. Hij doet een appèl op wat in de ander onbewust leeft. In dit geval voegt de spreker niets toe aan 's luisteraars bezit. Hij maakt slechts bewust wat de luisteraar van zichzelf reeds heeft. De relatie van spreker en toehoorder is niet meer die van gever en ontvanger, maar de spreker is de vormgever van wat in de ander onbewust leeft. Eigen gevoelens en gedachten van de luisteraars krijgen in de woorden van de spreker tastbare vorm. De spreker spreekt uit, wat de luisteraar in den vage reeds weet. Hij - de luisteraar - wordt zich door de woorden van de spreker van zichzelf bewust. Zulke woorden te spreken, die de toehoorders van zichzelf bewust maken, mag misschien de belangrijkste bedoeling worden genoemd van ons spreken in het Verbond.

Het belang er van is door Brandt Corstius eens in een radiotoespraak als volgt uitgedrukt: ')

"Wij weten maar al te goed van hoe grote waarde een woord kan zijn, op het juiste moment gesproken; een woord dat ons schijnbaar toevallig treft, blijft, omdat het zo precies raak was in de situatie, waarin we juist zaten. Zulke woorden zijn misschien, en gelukkig, in de dagelijkse omgang minder zeldzaam dan we denken. Zeldzaam zijn echter de woorden, die uitdrukken wat vele mensen tezamen innerlijk beweegt. Wie zulke woorden kan vinden, hij bezit een rijk en diep geestelijk leven, hij heeft innerlijk aanraking met het menselijke op zo sterke wijze, dat als het ware door hem heen spreekt, wat in alle anderen zonder woorden droomt."

')Woord v.d.Week 24-5-'53, 6e jrg.Nr.21.

Zulke woorden vooral, zullen wij moeten trachten te spreken. Woorden die iets wekken, wat in de anderen woordeloos droomt. Woorden, die de ander bewust maken van zichzelf en van zijn menselijkheid. Woorden, die de mens zijn eigen plaats en taak in 't leven doen herkennen en vinden. Woorden die de mens bewust maken, van wat er in hemzelf aan krachten en mogelijkheden schuilt.

De zin van de bewustwording.

Als we dit "bewust maken van zichzelf", dit appèl op wat er in de mens zelf aan krachten en mogelijkheden leeft, zo vooropstellen bij de bedoelingen van ons spreken in het Verbond, dan moeten we daaraan wel bijzondere betekenis toekennen. En de vraag doet zich voor of de betekenis van de bewustwording, die de spreker met zijn woord tracht te bereiken, uitgaat boven het alleen maar intellectueel genot, dat een beter doorschouwen van zichzelf en het leven de toehoorder verschaft. Indien het alleen maar om het verschaffen van dit intellectueel genoegen ging - hoezeer het als een waarde op zichzelf kan worden beschouwd - we geloven niet dat veel van onze sprekers langer bereid zouden zijn hun zondagen op te offeren en hun lange reizen naar de gemeenschappen te maken. We zouden het voornamelijk met hobby-mensen en ijdelen moeten doen.

In welk opzicht gaat dan de betekenis van de bewustwording boven de alleen maar intellectuele verrijking uit? We zouden het kort kunnen formuleren door te zeggen: Doordat de bewustwording leidt tot consequenties voor de levenspraktijk.

Beter dan in lange beschouwingen kunnen we dit aan een voorbeeld duidelijk maken. Het is een ervaring uit ons geestelijk werk in de arbeiderskampen: Een arbeider nam weinig aan de groepsgesprekken deel. Hij zat er meestal bij, in zijn hoekje, maar bepaalde zich tot luisteren. De raadsman kende hem wel, maar had tot nog toe geen persoonlijk contact met hem gehad. Op een avond komt deze man naar de raadsman toe en zegt: "Ik wil even afscheid van U nemen; volgende week ben ik niet meer in het kamp; ik ga weer in m'n vak aan 't werk." En hij voegt er aan toe: "Ik hoefde helemaal niet in het kamp te zijn en grondwerk te verrichten, want ik heb een goed vak geleerd. Maar een tijd geleden ben ik van mijn vrouw gescheiden en toen heb ik er de brui aan gegeven. Het kon me allemaal niets meer schelen. En och, ik wilde er eigenlijk niet over praten, maar ik wil het U nu wel zeggen: sindsdien heb ik een leventje geleid, dat was niet mooi meer! Maar sinds U de vorige week, en ook al eens eerder, in onze groep over de menselijke waardigheid hebt gesproken, is er iets in mij wakker geworden. Het heeft me niet meer los gelaten. Ik wou alleen maar even afscheid van U nemen en U zeggen, dat ik "weer als een normaal mens" ga leven."

Hier is niet in de eerste plaats "kennis bijgebracht" en ook niet in de eerste plaats "inzicht gegeven", maar hier is door het woord van de raadsman iets "bewust gemaakt" dat in de man onbewust aanwezig was, n.l. het besef van zijn menselijke waardigheid. Het woord van de raadsman is een appèl geweest op iets dat reeds bestond, en de bewustwording heeft geleid tot consequenties voor de levenspraktijk.

Het spreekt vanzelf, dat de raadsman geen theoretisch betoog over de menselijke waardigheid heeft gehouden, dat hij niet heeft gesproken over b.v. "De menselijke waardigheid in de loop der eeuwen" of over "De menselijke waardigheid bij Sartre" of zo iets, maar dat hij heeft gesproken over wat nu eigenlijk het menselijke in ons is en welke menselijke waarden we zouden moeten trachten te verwezenlijken en ontplooien. Een theoretisch betoog zou niet hebben losgemaakt, wat er in deze arbeider aan krachten is vrijgekomen. Het zou geen bewustmaken geweest zijn van wat reeds verborgen en verdrongen bestond. Het zou mogelijk alleen 's mans kennis en misschien ook wel zijn inzicht hebben verrijkt.

Wij weten het, dit voorbeeld is exclusief. Maar toch minder exclusief dan we veelal denken. We zouden het met verscheidene andere voorbeelden kunnen vermeerderen. Maar ook niet altijd komt men U vertellen, dat Uw woord een bijzondere snaar heeft geraakt, dat het iets heeft gewekt, of dat U iets hebt uitgesproken en daarmee bewust gemaakt van "wat in de ander woordeloos droomt".

Dit aspect van ons spreken in het Verbond is, geloven we, het bijzondere aspect van de bezinningsbijeenkomst. We behoeven de mensen niet "iets nieuws" te vertellen. We moeten uitspreken wat zij reeds weten en vorm geven aan wat hen innerlijk beweegt. Zij moeten eigen vaag gebleven gedachten en gevoelens herkennen in ons woord. Dan kan het woord van de spreker een bijdrage zijn in het geestelijk rijpingsproces. Dan bereiken we de bezinning, die eens eerder in een aforisme in "De Stenvork" omschreven werd als "een poging om de luisteraar te confronteren met een van zijn levensproblemen, met de bedoeling dat zijn houding daardoor beïnvloed zal worden."

Want om die houding gaat het tenslotte. Eerst daardoor blijft het humanisme geen theorie, maar komt het tot uitdrukking in de levenspraktijk.

C.H. Schonk.

-0-0-0-

"De paradox van de bezinningstoespraak is de vooronderstelling dat passief aanhoren tot actief beslissen zal leiden."

("De Stenvork" Nov.'54).

-0-

VARIA EX CATHEDRA

ROER UW MOND!

Deez' bijstere waereld is soms aandoenlijk kinderlijk.

Daar is een enquête van het NIP0 die uitwijst dat bij het stemmen op een persoon, een bepaalde politicus als de meest achtenswaardige burger 41% van het stemmental op zich zou verenigen.

Deze achtenswaardige man sprak onlangs voor zijn partij in Roermond, maar mocht er van de bloem der stad zijn mond niet roeren. Het werd hem verhinderd op zeer on-democratische wijze.

Een andere partij die dit gedonderjaag weliswaar afkeurde, beweerde dat de propaganda van 's lands meest populaire politicus provocerend werkte in die streek.

In deze rubriek die zich niet bezighoudt met geestelijke erosie, bepalen we ons tot een bedenkelijk gezicht over deze onzindelijkheid. Edoch, met een schok ontdekken we een waardevolle aanwijzing in deze gehele toedracht.

Blijkbaar beseft men de grote invloed die uitgaat van het gesproken woord.

Temeer wanneer dit woord voortvloeit uit een overtuiging. En zeker, wanneer de drager van deze overtuiging genoteerd staat op een koers van 41% op de markt van de menselijke waardering.

Bescheidenheid siert de humanist. De koers van de achtenswaardigheid van Verbonds-sprekers staat hier niet ter discussie. Het NIP0 laat ze voorlopig nog met rust.

Hun overtuiging geeft echter al voldoende betekenis aan hun gesproken woord.

Hoe groot is het percentage van hen die wachten op dat humanistisch woord? Wachten, met het uitnodigend gebaar:

"Roer Uw mond, voor het Verbond!"

d'See-Uyl.

-0-0-0-

Zoveel mogelijk dienen alledaagse, actuele kwesties uitgangspunt van iedere rede te zijn.

Verwaarloos het anekdotische element niet. Een kort citaat uit een bekende roman doet wonderen. Licht

Uw betoog voortdurend toe met voorbeelden uit de praktijk.

TOT WELKE BEROEPSGROEPEN SPREKEN WIJ ?

Het lijkt ons voor onze sprekers interessant, maar ook niet zonder belang, op de hoogte te zijn van de samenstelling van onze Gemeenschappen. Juist nu de aanvragen voor spreekbeurten voor het komende seizoen binnenstromen zal menig spreker zich afvragen: Voor welk gehoor zal ik komen te staan? Is mijn onderwerp geschikt voor het te verwachten gehoor? Past de wijze, waarop ik gewend ben mijn onderwerp te behandelen bij de luisteraars die ik kan verwachten? Moet ik het anders aanpakken of doe ik misschien goed eerst met het Gemeenschapsbestuur te overleggen, voordat ik een bepaalde uitnodiging aanvaard? enz. Voor al deze en soortgelijke vragen komt een spreker te staan. En alleen wie uit ervaring de Gemeenschappen ten naaste bij kent, kan er een enigszins voldoende antwoord op geven.

Toch lijkt het ons van belang, dat de spreker zoveel mogelijk over de aard van zijn publiek is georiënteerd, opdat hij er zich op kan instellen, of eventueel zelfs zijn spreekbeurt aan het Gemeenschapsbestuur moet ont-raden. Het is verschillend of men in een Gemeenschap spreekt die voor 80% uit "arbeiders" bestaat, of voor een Gemeenschap die voor 100% uit de "hogere en middelbare beroepen" bestaat, om de uitersten uit de beroeps-samenstelling van onze Gemeenschappen maar eens te noemen. Wie een acad-emisch onderwerp alleen op academische wijze kan behandelen, kan belangrijk werk doen voor 't Verbond, maar hij is in een typische "arbeidersgemeenschap" niet op zijn plaats. Wie een eenvoudig praatje kan houden, hij doet niet min-der belangrijk werk, maar hij zal in een groep van "academici" minder worden geapprecieerd. De behoeften kunnen in de gemeenschappen verschillend zijn en we doen goed daarmee zoveel mogelijk rekening te houden. En zoals we al eens eerder in "De Stemvork" zeiden: Op z'n minst wordt de klacht van het "te moeilijk" in verscheidene van onze Gemeenschappen herhaaldelijk gehoord.

Overleg met de Gemeenschappen over wat men verwacht en wenst, zou een oplossing zijn. Maar dat blijft theorie. Om onze sprekers althans enig inzicht in de samenstelling van de Gemeenschappen te geven, laten we hier volgen, wat we daarvan weten, n.l. de beroepssamenstelling. Zij geeft tenminste een aanknopingspunt.

De indeling is gemakshalve in analogie met een indeling van het Cen-traal Bureau voor de Statistiek gemaakt, waarbij de begrippen: lagere be-roepen, middelbare beroepen, en hogere beroepen, worden gehanteerd. Onder "lagere beroepen" worden gerangschikt land- en industrie-arbeiders, lager administratief personeel enz. Onder de "middelbare beroepen" vallen middel-baar administratief en technisch personeel, kleine ondernemers enz. Tot de "hogere beroepen" rekent men dan academici, leraren, fabrikanten enz. We geven hiermee de opsomming van het C.B.S. maar zeer beknopt weer.

Onze cijfers dateren van 1 januari 1955. Ze zijn dus reeds enigszins verouderd, al geloven we niet dat de ledenaanwas van na die tijd in de ver-houdingen rigoureuze veranderingen zal hebben aangebracht. Gemiddeld 15% onzer leden is zonder beroep, of hun beroep is niet bekend. We hebben ze verhoudingsgewijs over de beroepsgroepen verdeeld. Zo komen we tot het vol-gende overzicht. Men stelle zich er op in, voordat men ter spreekbeurt vaart!

<u>Gemeenschap</u>	<u>% lagere beroepen</u>	<u>% middelb.ber.</u>	<u>% hogere ber.</u>
Algemeen	27	55	18
Alkmaar	17	67	16
Almelo	25	55	20
Amersfoort	22	45	33
A'dam-Amstelveen	22	59	21
Apeldoorn	30	47	23
Appelscha	43	54	3
Arnhem	36	40	24
Assen	35	37	28
Baarn	15	50	35
Beverwijk	57	35	8
Bilthoven	6	54	40
Brunssum/Heerlen	80	18	2
Delft	61	30	9
Deventer	43	36	21
Doetinchem	16	45	39
Dordrecht	30	55	15
Drachten	49	38	13
Eindhoven	24	47	29
Emmen	36	48	16
Enschede	28	57	15
Goes	27	48	15
Gorinchem	0	77	23
Gorredijk	55	45	0
Gouda	37	54	9
Groningen	24	54	22
Den Haag	28	51	21
Haarlem	24	49	27
Heerenveen	17	81	2
Den Helder	11	79	10
Hengelo	38	48	14
Hilversum	11	57	32
Hoogezand-Sappemeer	40	57	3
Laren-Blaricum	15	53	32
Leeuwarden	16	73	11
Leiden	9	55	36
Lochem	36	52	12
Maastricht	28	58	14
Meppel	25	61	14
Middelburg	32	57	11
Musselkanaal-Stadskanaal	38	58	4
Nieuwe Niedorp	34	66	0
Naarden-Bussum	23	39	38
Nunspeet	17	63	20
Nijehorne	60	40	0

<u>Gemeenschap</u>	<u>% lagere beroepen</u>	<u>% middelb.ber.</u>	<u>% hogere ber.</u>
Nijmegen	34	49	17
Oost-Zeeuws-Vlaanderen	22	65	13
Oss	8	73	19
Rotterdam	20	64	16
Schiedam	36	49	15
Sneek	32	57	11
Soest	46	42	12
Terschelling	8	75	17
Tiel	16	60	24
Utrecht	20	61	19
Veendam-Wildervank	21	58	21
Velsen	45	45	10
Vlaardingen	33	51	16
Vlissingen	39	54	7
Voorburg-Rijswijk	27	56	17
Wageningen	21	41	38
Wassenaar	17	32	51
Winterswijk	44	48	8
Zaanstreek	22	68	10
Zandvoort	13	65	22
Zeist	19	65	16
Zutphen	15	68	17
Zwolle	29	52	19
Gemiddeld	27	54	19

-0-0-0-

Wie de schoen past, trekke hem uit.

"dat in menige kring de inleidingen veel te geleerd en veel te ingewikkeld zijn. Menigten inleidingen zijn kaartenhuizen van abstracties en hopeloos onpractisch."

Thijs Booy in "Vrij Nederland"
(8-7-'50).

HET GESPREK IN DE GROEP.

LEIDERSCHAP

De analyse van de rollen van leden in een groep (zie het artikeltje in het vorige nummer van De Stenvork) moge op zichzelf interessant zijn en zelfs ons inzicht in het groepsgebeuren verhelderen, zij blijft toch voor de praktijk van ons werken met groepen min of meer onvruchtbaar indien wij bij de analyse zouden ophouden.

Zoals ik nu echter hoop aan te tonen, biedt de voorgestelde onderscheiding van groepsrollen een goede mogelijkheid, na te denken over de vraag hoe het leiderschap in een groep behoort te functioneren. Er is veel nagedacht over de vraag welke voorwaarden moeten worden vervuld om iemand een goed groepsleider te noemen. Maar alle definities, die voor en na zijn opgesteld van de goede leider zijn onbevredigend gebleven.

Tot een beter resultaat kwam men toen men leiderschapsfuncties ging onderscheiden. Daarbij bleek het mogelijk te zijn die leiderschapsfuncties onder te brengen in twee groepen:

- a. functies die erop gericht zijn dat het groepsdoel wordt bereikt;
- b. functies die gericht zijn op versterking van de groepsbinding.

De onder a genoemde functies zijn bijvoorbeeld:

1. Initiatief nemen.
2. Inlichtingen geven of vragen.
3. Meningen vragen of uiten.
4. Ophelderen.
5. Coördineren.
6. Samenvatten.

Functies onder b genoemd zijn bijvoorbeeld:

1. Bemoedigen.
2. Mee laten doen.
3. Dienaar zijn.
4. Bemiddelen.
5. Spanning verminderen, enz. enz.

Kortom: een nadere beschouwing van de functies die door de leider van een groep moeten worden vervuld brengt ons tot het onderscheiden van dezelfde functies die wij ook hebben aangetroffen bij het beschouwen van de rollen die door de leden van een groep kunnen worden "gespeeld".

Hier komt dan ook het verband tot uiting tussen onze wijze van kijken naar de leden van de groep en tussen onze opvatting over leiderschap.

Een goed leider zorgt er voor dat de leiderschapsfuncties in zijn groep worden vervuld. Let wel: de lijdende vorm. Niet: een goed leider vervult de leiderschapsfuncties in zijn groep.

De betrokkenheid van de leden bij de groep, hun gerichtheid op het groepsdoel, hun binding aan de groep kan worden versterkt indien de leider er voor zorgt dat zoveel mogelijk functies door de leden van de groep worden vervuld. In een groep waarvan de leden nog niet op elkaar zijn "ingespeeld", in een oprijpe groep, zal men zonder moeite de "leider" kunnen herkennen: hij is degene die praktisch alle leiderschapsfuncties vervult. In een "rijpe" groep heeft men moeite te herkennen wie de leider is: elk lid vervult op

zijn beurt, naar zijn aard, in overeenstemming met de situatie van het ogenblik één der leiderschapsfuncties.

In de rijpe groep is het leiderschap een functie van de groep geworden.

Wie een groepsgesprek analyseert, door telkens als de leider of een der leden een bijdrage levert, aan te tekenen tot welke van de door ons onderscheiden groepsrollen de bijdrage kan worden gerekend krijgt a.h.w. een kwantitatieve aanduiding over de kwaliteit van het leiderschap in de bedoelde groep.

Zulk een staatje kan er zo uitzien:

of zó:

rol		leider	leden	leider	leden
1.	Initiatief nemen	IIII	I	II	IIII
2.	Coördineren	III		I	II
3.	Samenvatten	IIII	I	I	IIII
4.	Bemiddelen	IIII	I	I	I
5.	Mee laten doen	III		I	I
6.	Aggressief zijn	I	IIII		I
7.	Stokpaardjes berijden enz. enz.	IIII	II		II

Het zal na het voorafgaande duidelijk zijn dat de kwaliteit van het leiderschap in het tweede geval hoger wordt geschat dan die in het eerste.

In een volgend artikeltje hoop ik nog enkele andere opmerkingen vast te knopen aan de gemaakte onderscheiding van groepsrollen.

R. Beumer.

-0-0-0-

Jammer!

, voor wat het laatste deel betreft:

"De katholiek komt ons herhaaldelijk voor als de christen, die een ridder zonder vrees of blaam wil zijn: maar even herhaaldelijk verandert hij in een ridder, die bevreesd is en zich om geen blaam bekommert."

Dr. J.P. van Praag in een vraaggesprek met de R.K. journalist Dick Ouwendijk. De vragende mens, december 1955.

De persoonlijkheid van de spreker.

"Van de week hebben we nog weer eens goed geluisterd naar Dr. C. van Rijsinge, terwijl hij de geheimen van atoom en dampkring uit de doeken deed. En we ontdekten ineens wat een vreemd radiospreker hij eigenlijk is. Een mooie microfoonstem heeft Dr. van Rijsinge beslist niet. Hij ligt te hoog, slaat te veel uit. Zijn causerieën zijn geconstrueerd met veel te lange zinnen, echt meer schrijftaal dan spreektaal, helemaal niet volgens de regelen der moderne tekstschrijverij. Hoofdzinnen, bijzinnen, lange zinnen. Eigenlijk zou Dr. van Rijsinge - overwogen we - een slecht radiospreker moeten zijn. De ontleding van het totaal van zijn optreden wijst dat uit. Dr. van Rijsinge is daarentegen een der beste radiosprekers in Nederland. Volkomen geboeid luisteren we naar zijn lange, soms zelfs ingewikkelde zinnen. Het is een waar genot hem te horen. Een verklaring? Misschien dit: nog steeds is in de radio toch kennenlijk (en gelukkig maar!) de persoonlijkheid van de spreker belangrijker dan de som van stem en tekst!"

"Omroeper" in Het Vrije Volk
van 4 febr.1956.

=====